

Từ bao đời, Chợ nổi Cái Răng là niềm tự hào của người Cần Thơ, là điểm đến như sự lựa chọn đầu tiên của du khách khi thăm Tây Đô. Chợ nổi Cái Răng là nét duyên sông nước, là nét văn hóa miệt vườn, gợi thương, gợi nhớ cho ai một lần tìm đến. Và, câu chuyện làm sao để Chợ nổi Cái Răng ngày thêm rộn ràng, sôi động, luôn thôi thúc những người yêu mến di sản này.

Sôi động Chợ nổi Cái Răng

❖ Nét duyên sông nước

Năm 2018 là năm thứ 3 Cần Thơ tổ chức Ngày hội Du lịch Văn hóa Chợ nổi Cái Răng. Năm nào cũng vậy, Ngày hội đã tạo niềm vui lan tỏa đến từng thương hồ ở Chợ nổi Cái Răng. Ai cũng náo nức vui ngày hội trên chợ nổi- nơi mình từng gắn đời sông nước suốt mấy mươi năm, thậm chí mấy đời qua. Gặp anh Nguyễn Văn Thanh, thương hồ chợ nổi vào những ngày diễn ra Ngày hội Du lịch Văn hóa Chợ nổi Cái Răng 2018, anh bộc bạch: “Đáng lẽ cuối tuần này tôi chờ hàng về Vị Thanh nhưng ráng chờ coi Ngày hội ở chợ rồi đi. Mấy thương mới được xem sự kiện vui nhộn thế này”.

Anh Thanh cho biết, vợ chồng anh với hai con nhỏ nhiều năm qua đã chọn Chợ nổi Cái Răng làm nơi mưu sinh từ việc buôn bán nông sản. Vốn thích nghề sông nước, nên chuyện buôn bán rồi tình nghĩa thương hồ cứ gắn chặt anh với chiếc ghe, cây bèo mấy chục năm qua. Còn chú Đoàn Văn Cò, bán vé số ở chợ nổi, nói rằng, chú biết ơn chợ nổi vì dù tật nguyên nhưng chú vẫn có thể nuôi sống gia đình nhờ việc buôn bán trên sông. Hàng chục năm qua, hình ảnh cây bèo treo cao, cách chuyển hàng quăng - bắt... đã là một phần trong cuộc sống của chú Cò.

Trải qua hơn trăm năm hình thành và phát triển, Chợ nổi Cái Răng đã định hình một nét văn hóa đặc trưng với cung cách buôn bán chân chất miền sông nước. Những cây bèo đung đưa phía xa xa: nào ổi, mận, vú sữa, chôm chôm, nào bắp cải, khoai lang, bầu bí... là những lời rao không thành tiếng nhưng thu hút vô cùng. Về với Chợ nổi Cái Răng, tôi gặp những khách

Biểu diễn đờn ca tài tử phục vụ du khách ở Chợ nổi Cái Răng.

thương hồ lâu năm như chú Hai Nhỏ, chú Lý Hùng... ai cũng rôm rả nói về đời sông nước “tuy cực mà vui” của mình như câu hát xưa: “Đạo nào vui bằng đạo đi buôn. Xuống bể lên nguồn, gạo chợ nước sông”.

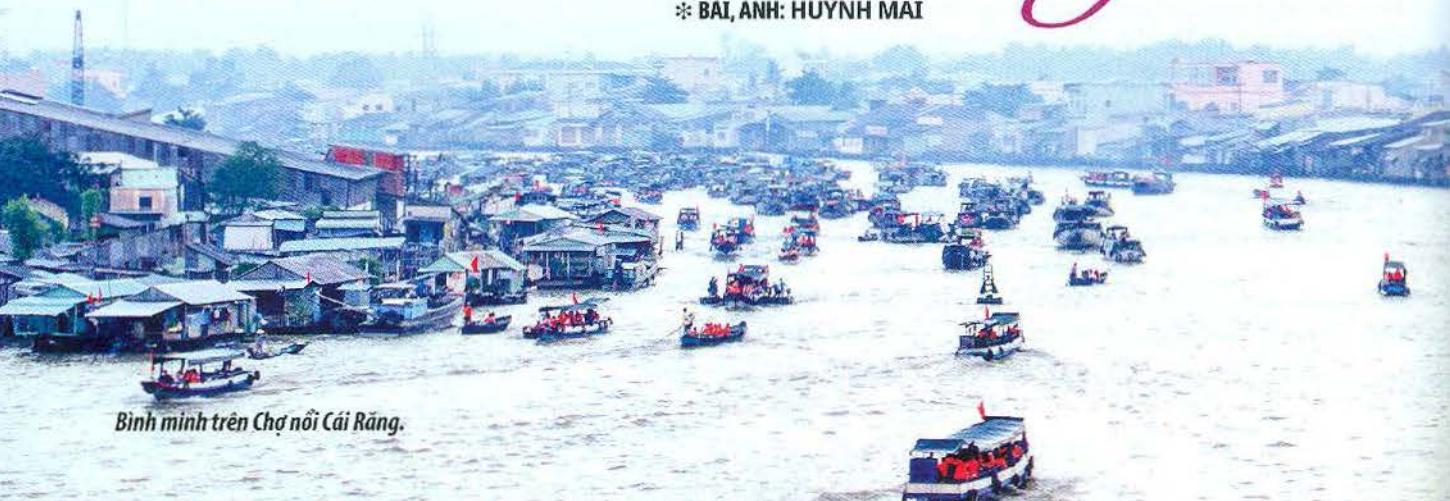
Ngoài cây bèo đã trở nên quen thuộc, các thương hồ còn kể cho tôi nghe về những cách cân, đong, đo, đếm độc đáo ở chợ nổi. Ngoài cách cân, đếm truyền thống còn có việc bán mào (bán mớ theo kiểu nhắm chừng, không cân cân hay đếm), hay việc đếm chục khi chục không chỉ có nghĩa là 10 mà còn là 12, 14, 16 thậm chí 18.

Là người có nhiều công trình nghiên cứu về Chợ nổi Cái Răng, nhà nghiên cứu Nhâm Hùng ấn tượng với nếp sinh hoạt của thương hồ khi mà khu chợ rộng lớn trên sông mỗi ngày có hàng trăm tàu, ghe; giao dịch hàng ngàn tấn hàng hóa với biết bao con người ăn, ở, sinh hoạt, giao tiếp nhưng luôn vận hành an toàn, rất

Định vị bản sắc

Chợ nổi Cái Răng

※ BÀI, ẢNH: HUỖNH MAI

Bình minh trên Chợ nổi Cái Răng.

Rộn ràng Ngày hội Du lịch Chợ nổi Cái Răng 2018.

Thương hồ trên Chợ nổi Cái Răng

ít xung đột. “Buôn bán ở chợ nổi không ngã giá lâu, không cần ký giấy hợp đồng, kêu người làm chứng. Giao dịch tại chợ nổi chỉ trong vài mươi phút có thể “gật đầu” ngay dù đó là cả ghe dừa hầu hay hàng tấn khoai lang” - nhà nghiên cứu Nhâm Hùng nói.

❖ Kỳ vọng từ Đề án

Năm 2016, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã công nhận Văn hóa Chợ nổi Cái Răng là Di sản Phi vật thể cấp quốc gia. TP Cần Thơ cũng đã phê duyệt Đề án Bảo tồn và phát triển Chợ nổi Cái Răng. Đó là những cú hích trong bảo tồn và phát huy giá trị Chợ nổi Cái Răng.

Đáng chú ý là Đề án “Bảo tồn và Phát triển chợ nổi Cái Răng” được triển khai thực hiện giai đoạn 2016-2020. Đến nay đã có 9/13 hạng mục đã thực hiện, bao gồm: hệ thống phao phân luồng, phao tiêu giới hạn, biển báo neo đậu, các hoạt động an sinh xã hội cho người dân chợ nổi, các mô hình phát triển nông sản sạch, hỗ trợ người dân vay vốn mưu sinh... Thương hồ được hỗ trợ bè neo đậu an toàn, cấp sổ tạm trú với các hộ bè nổi trên sông tạo điều kiện cho trẻ em được đến trường. Địa phương cũng phối hợp nhiều đơn vị hữu quan thành lập các mô hình: “Tuần tra trên sông”, “Chợ nổi an toàn”, “Vớt rác trên sông” để xây dựng môi trường an toàn, vệ sinh. Ngoài ra, phường Lê Bình, quận Cái Răng còn phối hợp với Ngân hàng Chính sách Xã hội quận tạo điều kiện cho 174 tiểu thương vay vốn kinh doanh trên chợ nổi với số tiền 5,64 tỉ đồng.

Hiện, Đề án còn 4 hạng mục: trạm dừng chân, cầu tàu, du thuyền, nhà hàng nổi đang trong giai đoạn triển khai. UBND quận Cái Răng cũng đề xuất và lấy ý kiến về công trình trạm dừng chân và cầu tàu. Với diện tích hơn 4.000m², trạm dừng chân sẽ có khu vực nhà hàng,

các gian hàng bày bán nông sản sạch, sản phẩm du lịch, khu nhà trẻ, quán cà phê, đài quan sát, nhà vệ sinh công cộng... với tổng vốn đầu tư khoảng 14,8 tỉ đồng.

Tháng 9-2018, lãnh đạo TP Cần Thơ đã làm việc với UBND quận Cái Răng và các đơn vị liên quan về việc thực hiện Đề án “Bảo tồn và phát triển Chợ nổi Cái Răng”. Các đại biểu cho rằng, việc tuyên truyền, quảng bá về hình ảnh Chợ nổi Cái Răng phải đảm bảo tính “trung thực”, tránh tô vẽ khiến du khách thất vọng khi đến tham quan thực tế. Thành phố cần có các biện pháp quản lý về giá ghe tàu, giá hàng hóa, dịch vụ tại chợ nổi để thống nhất, niêm yết rõ ràng, giúp du khách yên tâm sử dụng dịch vụ, không lo bị “chặt, chém”... Ngoài ra, thành phố cần đa dạng hóa các hình thức trải nghiệm cho du khách khi tham quan Chợ nổi Cái Răng, trong đó cần gắn chặt với các tuyến du lịch sinh thái miệt vườn; phát triển các sản phẩm du lịch mang tính đặc trưng của Cần Thơ, tránh tình trạng hàng hóa chung chung, chất lượng kém, giá cả lộn xộn...

❖ Để Chợ nổi Cái Răng thêm rộn ràng

Chuyện làm sao để Chợ nổi Cái Răng vang xa, vừa bảo tồn di sản vừa phát triển du lịch cũng là câu hỏi không mới nhưng luôn “thời sự”. Nhà báo, nhà văn Vũ Thống Nhất, Phó Chủ tịch Hội Nhà văn TP Cần Thơ, người tâm huyết với Chợ nổi Cái Răng, cho rằng, cần nhìn nhận Chợ nổi Cái Răng không chỉ bó hẹp ở Cái Răng, Cần Thơ mà phải ở tầm tài nguyên du lịch quốc gia. Không chỉ cấp quận quản lý chợ mà cấp thành phố cũng phải vào cuộc, làm sao để Chợ nổi Cái Răng trở thành trung tâm hội tụ văn minh sông nước Nam bộ-điều mà Chợ nổi Cái Răng hoàn toàn xứng đáng.

Ông Nhất gợi ý, Cần Thơ nên bố trí một khu trưng

Nghệ nhân hướng dẫn thiếu nhi viết thư pháp tại Ngày hội Du lịch Chợ nổi Cái Răng 2018

bày phương tiện giao thông thủy ở Nam bộ: ghe hầu, ghe chài, ghe cui, xuồng ba lá, tam bản tại Chợ nổi Cái Răng, kết hợp trưng bày đa phương tiện tư liệu, hình ảnh, hiện vật, phim ảnh về văn hóa sông nước Nam bộ, có thuyết minh. “Làm sao đến Chợ nổi Cái Răng, du khách sẽ có cái nhìn toàn diện về sông nước Nam bộ, hiểu các chợ nổi khác ở đồng bằng” - ông Nhất kỳ vọng và ví von, nếu phát huy tốt, mỗi mét nước ở chợ nổi là tiền triệu, tiền tỉ.

Nhiều chuyên gia du lịch ở Cần Thơ gợi ý mô hình kiểu “Một ngày làm thương hồ” ở Chợ nổi Cái Răng. Chợ nổi sẽ có những chiếc tàu dịch vụ, để khách có thể ngủ lại qua đêm. Ban ngày, khách được tìm hiểu cung cách buôn bán, giao tiếp ở chợ nổi. Ban đêm, du khách cùng thương hồ đờn ca hát xướng, “lai rai”, nghe thương hồ trải lòng nỗi đời “gạo chợ nước sông”, nấu nướng cùng thương hồ. Một bữa cơm đúng chất thương hồ cũng là cách hay. Sự hóa thân ấy chín chu từ môi trường sông nước cho đến cả trang phục, đôi dép, cái nón, bộ bà ba...

Nhà nghiên cứu Nhâm Hùng gợi ý, ngành chức năng nên chăng bố trí lập ra một sân khấu, có thể là trên mũi một chiếc ghe lớn. Tà tử đờn, ca ngồi ngay ngắn, chín chu, du khách muốn giao lưu thì tấp tàu lại để nghe, ca. Cách làm này nhiều năm trước, ngành văn hóa Cần Thơ đã từng rất thành công với mô hình “Thuyền văn hóa”. Nhiều ý kiến còn đề xuất, cần có một sân khấu nổi tiếp giáp gần Chợ nổi Cái Răng để biểu diễn nghệ thuật phục vụ du lịch. Hai buổi tinh mơ và ban tối, ta sẽ ca đờn ca tài tử, trích đoạn cải lương, hát bộ; hay mở rộng là những loại hình nghệ thuật của các dân tộc ở Cần Thơ, ĐBSCL như: múa Khmer, Dù Kê, múa Hoa, múa Chăm... Làm được điều này, Cần Thơ sẽ chứng tỏ được vị thế trung tâm trong bảo tồn các loại hình di sản văn hóa phi vật thể ở ĐBSCL, góp phần phong phú sản phẩm du lịch. Ngoài ra, việc mở rộng các dịch vụ lưu niệm, ăn uống, trải nghiệm ngay tại Chợ nổi Cái Răng cũng là tài nguyên lớn chưa khai thác hết.

Một mùa Tết nữa lại về. Giống như những cư dân trên bờ, thương hồ Chợ nổi Cái Răng đón Xuân với kỳ vọng về một mùa Xuân rộn ràng trên chợ nổi quê hương... ❁

Những điểm Ở CÁI RĂNG

* P.V (TỔNG HỢP)

Ngoài Chợ nổi Cái Răng được bình chọn là điểm du lịch tiêu biểu ĐBSCL, trên địa bàn quận Cái Răng còn có 3 điểm du lịch tiêu biểu cấp thành phố là: Homestay Út Hiên, Bảo gia trang viên và Du lịch sinh thái Lê Lộc. Ngoài ra, trong năm 2018, trên địa bàn quận Cái Răng còn có nhiều điểm du lịch mới được đưa vào khai thác, như: Azerai Cần Thơ; vườn chim miền Tây...

*Du khách nước ngoài học gói bánh ở Homestay Út Hiên.
Ảnh: Kim Cúc*

Homestay Út Hiên

Toạ lạc tại số 605 khu vực 4, phường Ba Láng, quận Cái Răng, Homestay Út Hiên được mệnh danh là điểm đến đậm chất Nam bộ. Homestay nằm cạnh sông Ba Láng hiền hòa, thơ mộng, không khí trong lành, không gian thoáng đãng...

Âm thực dân gian Nam bộ là đặc trưng nơi đây, với những món ăn đồng quê bình dị. Đến đây, du khách có thể tự tay câu cá và chế biến món ăn tại chỗ; trải nghiệm các trò chơi dân gian: đi câu dây thừng, đập xe qua cầu ao, tát mương bắt cá...